

خلاصه کوتاهی از ایزو ۴۵۰۰۱

سلامت و ایمنی شغلی

ترجمه لاله حسین عباسی - واحد آموزش و ارزیابی عملکرد مدیریت HSE شرکت ملی نفت ایران

مقدمه :

هر سازمانی مسئولیت دارد اطمینان حاصل نماید که ریسک‌هایی که در نتیجه فعالیت‌هایش ممکن است برای افراد (کارکنان و مدیران ، پیمانکاران یا بازدیدکنندگان) ایجاد گردد را کاهش می دهد . بخصوص زمانی که این افراد در استخدام شرکت بوده و فعالیت‌های سازمان را بعنوان حرفه و شغل خود انجام می دهند .

براساس گزارش ارزیابی که توسط سازمان بین المللی کار (ILO) انجام گردیده در سال ۲۰۱۳ تعداد ۲/۳۴ میلیون نفر در نتیجه انجام کار جان خود را از دست داده اند. اکثریت این تعداد از فوتی ها (۲ میلیون) با آسیب مواجه گردیده و با مقوله سلامت در ارتباط هستند. طبقه برآورد نهاد ایمنی و سلامت شغلی (IOSH) تعداد ۶۶۰۰۰۰ مورد فوت در طول یکسال بدلیل بیماری سرطان در نتیجه فعالیت‌های کاری اتفاق افتاده اند.

موسسه بین المللی استاندارد (ISO) ، استاندارد سیستم مدیریت سلامت و ایمنی شغلی (OH&S) تحت عنوان ISO 45001 را تهیه نموده است که در آن قصد دارد سازمان ها را قادر سازد که ریسک‌های سلامت و ایمنی شغلی را مدیریت نموده و عملکرد سلامت و ایمنی را بهبود بخشد. اجرای سیستم مدیریت سلامت و ایمنی شغلی (OH&S) برای هر سازمانی یک تصمیم استراتژیک است که بکارگیری آن باعث می گردد از

اقدامات مرتبط با تداوم کسب و کار حمایت گردیده و اطمینان می دهد که افراد (کارکنان) ایمن تر و سالم تر هستند و درعین حال سبب افزایش شایستگی آنها خواهد شد.

توضیح: عبارت " ایمنی و سلامت شغلی (OSH) " غالباً بجای عبارت " سلامت و ایمنی شغلی (OH&S) بکار می رود.

فعالیت‌های کاری می توانند توام با ریسک آسیب یا ریسک بیماری باشند و می توانند منجر به اختلال جدی در سلامتی و یا حتی فوت افرادی شوند که در آن سازمان کار می کنند. بنابراین برای سازمان مهم است که از طریق اتخاذ اقدامات مناسب پیشگیرانه بتواند ریسک‌های سلامت و ایمنی شغلی را حذف و یا کاهش دهد. سیستم مدیریت سلامت و ایمنی شغلی در یک سازمان می تواند از طریق یک سری فرآیندهای سیستماتیک و مداوم (که با استفاده از شیوه ها و ابزارهای مناسب حمایت می شوند) به اهداف خود در پیشگیری از سوانح نائل آید و می تواند از طریق تقویت تعهد سازمانی ، عملکرد سلامت و ایمنی شغلی خود را بصورت کنشگرایانه (proactive) بهبود بخشد.

از نظر منطقی کارکنانی که در معرض ریسک سلامت و ایمنی قرار دارند بایستی نسبت به آنها (ریسک ها) آگاهی و دانش کافی داشته باشند . همچنین مشارکت کارکنان در استقرار ، اجرا و نگهداری سیستم مدیریت سلامت و ایمنی شغلی می تواند نقش مهمی در اطمینان از مدیریت موثر ریسکها بازی نماید. ایزو ۴۵۰۰۱ تاکید دارد که پرسنل در طرز کار و عمل سیستم مدیریت سلامت و ایمنی شغلی مشارکت و دخالت داشته باشند . همچنین سازمان را ملزم می نماید که از شایستگی و صلاحیت کارکنان در انجام ایمن وظایف محوله اطمینان حاصل نماید.

ایزو ۴۵۰۰۱ چیست ؟

ایزو ۴۵۰۰۱ یک استاندارد بین المللی است که برای آنکه سازمان را قادر سازد که بطور کنشگرایانه عملکرد سلامت و ایمنی شغلی خود را با هدف پیشگیری از آسیب و بیماری بهبود بخشد ، نیازمندی ها و الزاماتی را برای سیستم مدیریت سلامت و ایمنی شغلی مشخص می نماید و برای آنکه این الزامات بکار گرفته شوند راهنمایی می نماید.

ایزو ۴۵۰۰۱ برای هر سازمانی صرف نظر از اندازه ، نوع و ماهیت آن کاربرد دارد. تمامی الزامات و نیازمندی های آن با قصد پیوند و یکپارچگی با فرآیندهای مدیریتی سازمان ، طراحی گردیده اند.

ایزو ۴۵۰۰۱ سازمان را قادر می سازد که از طریق سیستم مدیریت سلامت و ایمنی شغلی خود سایر جنبه های سلامت و ایمنی را همچون خوشبختی و تندرستی را (با فرآیندهای مدیریتی سازمان) یکپارچه سازد.

البته بایستی این نکته را در نظر داشت که در اینکه سازمان به این مسائل (خوشبختی و تندرستی) بپردازد یا از آنها سرباززند، بایستی الزام قانونی وجود داشته باشد.

ایزو ۴۵۰۰۱ شامل چه چیزی نمی شود؟

ایزو ۴۵۰۰۱ معیار و سنجه های خاصی را برای عملکرد سلامت و ایمنی شغلی تعیین نمی کند همچنین طراحی خاصی را برای سیستم مدیریت سلامت و ایمنی شغلی تجویز نمی نماید. سیستم مدیریت سلامت و ایمنی شغلی بایستی به گونه ای طراحی و تعیین گردد که نیازهای مربوط به سازمان خود را در پیشگیری از آسیب و بیماری در بر داشته باشد، بنابراین یک کسب و کار کوچک با ریسک های کم ممکن است تنها به انجام یک سیستم مرتبط ساده نیاز داشته باشد درحالیکه یک سازمان بزرگ با سطوح بالایی از ریسک ها ممکن است به سیستمی بسیار پیچیده تر نیاز داشته باشد. هر کدام از انواع سیستمها به شرط آنکه نشان بدهند که برای سازمان سودمند و موثر هستند، قابلیت مطابقت با الزامات استاندارد (ایزو ۴۵۰۰۱) را دارا می باشند.

ایزو ۴۵۰۰۱ یک مستندی که قانونا لازم الاجرا باشد نیست، بلکه یک ابزار مدیریتی است که شرکتهای کوچک و بزرگ سراسر دنیا برای آنکه ریسکهای صدمه را حذف یا کمتر کنند بطور داوطلبانه از آن استفاده می نمایند.

توضیح: تعدادی از معاهده های سازمان بین المللی کار (ILO) و استانداردهای بین المللی کار (ILS) در ارتباط با سلامت و ایمنی شغلی وجود دارد که با درجات مختلف از سوی کشورها در سرتاسر جهان مورد پذیرش و اتخاذ قرار می گیرند. ایزو ۴۵۰۰۱ بطور گسترده ای با قوانین استانداردهای بین المللی کار همراستا است.

مزایای استفاده از ایزو ۴۵۰۰۱ چیست؟

سیستم مدیریت سلامت و ایمنی شغلی که برپایه ایزو ۴۵۰۰۱ بنا گذاشته شده است، سازمان را قادر می سازد که از طریق موارد ذیل عملکرد سلامت و ایمنی شغلی خود را بهبود بخشد:

- خط مشی و اهداف سلامت و ایمنی شغلی خود (منظور از خود سازمان است) را ایجاد و اجرا نماید.
- فرآیندهای سیستماتیک که مفهوم و مفاد سازمان را مورد ملاحظه قرار می دهند را برقرار نموده و ریسکها، فرصتها، قوانین و الزامات سازمان را مد نظر قرار می دهد.
- خطرات و ریسکهای سلامت و ایمنی شغلی را در ارتباط با فعالیتهای سازمان شناسایی نماید، برای حذف آنها کوشش نماید یا برای کاهش اثرات بالقوه کنترل هایی صورت دهد.

- کنترل های عملیاتی را بمنظور مدیریت ریسکهای سلامت و ایمنی شغلی و عمل به تعهدات قانونی و دیگر نیازمندی ها برقرار سازد.
 - میزان سطح آگاهی از ریسکهای سلامت و ایمنی شغلی را افزایش دهد.
 - عملکرد سلامت و ایمنی شغلی خود را مورد ارزیابی قرار داده از طریق اتخاذ اقدامات مناسب بدنبال بهبود آن باشد.
 - اطمینان حاصل نماید که کارکنان در موضوعات سلامت و ایمنی شغلی نقش فعالی دارند.
- از سویی دیگر این اقدامات اطمینان می دهند که اعتبار سازمان بعنوان مکان امن برای کارکردن ، بیشتر گردیده و می تواند مزایای مستقیم بیشتری مانند موارد ذیل در برداشته باشد :
- افزایش توان سازمان در پیروی از قوانین و مطابقت های قانونی.
 - کاهش هزینه های کلی حوادث.
 - کاهش زمان از کار افتادگی کارخانه و هزینه های مربوط به توقف عملیات.
 - کاهش هزینه حق العمل بیمه.
 - کاهش میزان غیبت و جابجایی کارگران.
 - بدست آوردن جایگاه و نشان بین المللی (این موضوع ممکن است موجب تحت تاثیر قرار دادن مشتریانی باشد که در فکر مسئولیتهای اجتماعی خود هستند).

کاربران هدف استاندارد ۴۵۰۰۱ شامل چه شرکتهایی می شوند ؟

ساده بگوئیم که جواب پرسش **همه** سازمان ها است .

مهم نیست که شرکت شما یک کسب و کار کوچک یا یک شرکت ادغام شده جهانی است و یا یک سازمان غیرانتفاعی ، خیریه ، موسسه آکادمی و یا نهاد دولتی است. همین که سازمان شما دارای کارکنانی است که بخاطر آن کار می کنند یا ممکن است بواسطه فعالیتهای سازمان دچار آسیب گردند ، برای شما کافی است که بتوانید از یک رویکرد سیستماتیک برای مدیریت ایمنی و سلامت بهره مند شوید.

استاندارد ۴۵۰۰۱ به همان میزان که برای عملیات های با ریسک کم کاربرد دارد در سازمان های بزرگ و پیچیده که دارای ریسک های زیادی هستند نیز قابل کاربرد است. استاندارد ۴۵۰۰۱ در عین حال که کنترل ریسکهای سلامت و ایمنی شغلی را لازم می داند ، همچنین یک رویکرد بر مبنای ریسک را در خود سیستم مدیریت سلامت و ایمنی شغلی بوجود می آورد بطوریکه این اطمینان را می دهد که چه چیزی موثر و مفید است و چه چیزی بایستی بهبود یابد تا بتواند از عهده تغییرات سازمانی برآید. رویکرد بر مبنای

ریسک که از آن صحبت شد همراستا با شیوه هایی است که سازمان برای مدیریت سایر ریسکهای کسب و کار از آنها استفاده می نماید و بنابراین یکپارچگی نیازمندی های استاندارد را با کلیه فرآیندهای مدیریت القاء می نماید.

ایزو ۴۵۰۰۱ چگونه با دیگر استانداردها مرتبط می گردد؟

ایزو ۴۵۰۰۱ بالاترین سطح ساختاری را که در سایر استانداردهای سیستم های مدیریتی ایزو بکار برده می شود نظیر ایزو ۹۰۰۱ (کیفیت) و ایزو ۱۴۰۰۱ (محیط زیست) را دنبال می نماید. در این استاندارد محتوای سایر استانداردهای بین المللی (نظیر OHSAS 18001 یا راهنماهای مرتبط با ایمنی و سلامت شغلی سازمان بین المللی کار) و نیز استانداردهای ملی و معاهده ها و استانداردهای بین المللی سازمان بین المللی کار (ILO'S & ILS) ، مورد توجه و ملاحظه قرار گرفته شده است.

زمانی که سازمانها استاندارد ۴۵۰۰۱ را مورد پذیرش قرار داده و اتخاذ می نمایند ، به همراستا بودن الزامات آن با سایر استانداردها پی خواهند برد . و این به سازمان ها اجازه می دهد که براحتی استاندارد سیستم مدیریت سلامت و ایمنی شغلی فعلی خود را به ایزو ۴۵۰۰۱ انتقال دهند. همچنین به آنها اجازه می دهد که الزامات سایر استانداردهای سیستم مدیریت ایزو را با کلیه فرآیندهای مدیریتی سازمان یکپارچه و همراستا نماید.